

UDK 372.8

Mohichexra BOLTAYEVA,
O'zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali dotsenti v.b., PhD
E-mail: bmoxichexra@bk.ru

Pedagogik fanlar doktori, professor T. Ismoilov taqrizi asosida

PEDAGOGICAL SIGNIFICANCE OF ONLINE PLATFORMS IN HISTORY TEACHING

Annotation

The integration of online platforms into history education has fundamentally changed traditional teaching methods, creating new opportunities for increased student engagement, access to a variety of resources, and personalized learning. This article explores the pedagogical value of online platforms in history education, focusing on their role in creating an interactive and dynamic learning environment. By offering access to primary sources, multimedia content, and collaborative tools, online platforms foster critical thinking, deepen historical understanding, and encourage active student engagement. The article also discusses the challenges of implementing digital tools in history education, such as digital literacy gaps and inequities in technology access, and suggests strategies to overcome these barriers. Ultimately, online platforms have great potential to transform history education, making it more relevant, engaging and accessible in the digital age.

Key words: Online platforms, history education, digital tools, interactive learning, student engagement, primary sources, multimedia, personalized learning, critical thinking, digital literacy.

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ В ПРЕПОДАВАНИИ ИСТОРИИ

Аннотация

Интеграция онлайн-платформ в историческое образование фундаментально изменила традиционные методы обучения, создав новые возможности для повышения вовлеченности учащихся, доступа к разнообразным ресурсам и персонализированного обучения. В этой статье исследуется педагогическая ценность онлайн-платформ в историческом образовании, уделяя особое внимание их роли в создании интерактивной и динамичной среды обучения. Предлагая доступ к первоисточникам, мультимедийному контенту и инструментам для совместной работы, онлайн-платформы способствуют критическому мышлению, углубляют понимание истории и поощряют активное участие студентов. В статье также обсуждаются проблемы внедрения цифровых инструментов в историческое образование, такие как пробелы в цифровой грамотности и неравенство в доступе к технологиям, и предлагаются стратегии по преодолению этих барьеров. В конечном счете, онлайн-платформы обладают огромным потенциалом для преобразования исторического образования, делая его более актуальным, интересным и доступным в эпоху цифровых технологий.

Ключевые слова: Онлайн-платформы, историческое образование, цифровые инструменты, интерактивное обучение, вовлечение студентов, первоисточники, мультимедиа, персонализированное обучение, критическое мышление, цифровая грамотность.

TARIX FANLARINI O'QITISHDA ONLAYN PLATFORMALARNING PEDAGOGIK AHAMIYATI

Annotatsiya

Onlayn platformalarning tarix ta'limiga integratsiyalashuvi an'anaviy o'qitish usullarini tubdan o'zgartirib yubordi, bu esa o'quvchilarning faolligini oshirish, turli manbalardan foydalanish va shaxsiy ta'lim olish uchun yangi imkoniyatlar yaratdi. Ushbu maqola tarixni o'qitishda onlayn platformalarning pedagogik ahamiyatini o'rganadi, ularning interaktiv va dinamik ta'lim muhitini yaratishdagi roliga e'tibor qaratadi. Birlamchi manbalar, multimedia kontenti va hamkorlik vositalariga kirishni taklif qilish orqali onlayn platformalar tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi, tarixiy tushunchalarni chuqurlashtiradi va talabalarning faol ishtirokini rag'batlantiradi. Maqolada, shuningdek, tarix ta'limida raqamli savodxonlikdagi bo'shliqlar va texnologiyalardan foydalanishning tengsizligi kabi raqamli vositalarni tatbiq etish muammolari muhokama qilinadi va bu to'siqlarni bartaraf etish strategiyalari taklif etiladi. Oxir oqibat, onlayn platformalar tarix ta'limini o'zgartirish uchun katta salohiyatga ega, bu uni raqamli asrda yanada dolzarb, qiziqarli va foydalanishga imkon beradi.

Kalit so'zlar: Onlayn platformalar, tarix ta'limi, raqamli vositalar, interaktiv ta'lim, talabalarning faolligi, asosiy manbalar, multimedia, shaxsiylashtirilgan o'rganish, tanqidiy fikrlash, raqamli savodxonlik.

Kirish. Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi ta'limning turli jihatlarini, xususan, tarix kabi fanlarni o'qitish va o'rganishni o'zgartirdi. An'anaga ko'ra, tarix ta'limi asosan darsliklar, ma'ruzalar va jismoniy resurslarga tayanib, turli nuqtai nazarlar va dinamik tarkibga kirishni chekladi. Biroq, onlayn platformalarning ta'lim jarayoniga integratsiyalashuvi ushbu statik yondashuvni interaktiv, shaxsiylashtirilgan va qiziqarli tajribaga aylantirdi.

Google Classroom, Edmodo va Coursera kabi onlayn platformalar o'quvchilarga tarixiy mazmuni yetkazish, o'qituvchilarga keng ko'lamli resurslar, o'qitish usullari va

baholash usullarini taqdim etishda muhim vositaga aylandi. Ushbu platformalar keng tarixiy arxivlar, interaktiv media va hamkorlikda o'rganish imkoniyatlariga kirishni taklif qilish orqali o'rganish tajribasini oshirish uchun mo'ljallangan. Talabalar raqamli muhitga tobora ko'proq o'rganib borayotganligi sababli, tarix ta'limida ushbu vositalardan foydalanish ularning o'rganish afzalliklariga mos keladi va tarixiy materiallar bilan chuqurroq shug'ullanishga yordam beradi.

Bundan tashqari, onlayn platformalar talabalarga ko'proq yo'naltirilgan yondashuvni ta'minlaydi, bu

o'quvchilarga tarix bilan o'z tezligida shug'ullanish va ularning qiziqishlari va o'rganish uslublariga mos keladigan turli xil manbalarni o'rganish imkonini beradi. O'qitish metodologiyasidagi bu o'zgarish nafaqat turli xil ta'lim ehtiyojlarini qo'llab-quvvatlaydi, balki tanqidiy fikrlash, tahliliy ko'nikmalar va global xabardorlikni rivojlantirishga yordam beradi.

Tarix fani bo'yicha onlayn platformalarning pedagogik ahamiyati ularning bilimga kirish imkoniyatlarini kengaytirish, chuqur o'rganish tajribasini yaratish va talabalar ishtirokini kuchaytirish qobiliyatidir. Ushbu maqola tarixni o'qitishda onlayn platformalardan foydalanishning asosiy pedagogik afzalliklarini o'rganadi, ularning manbalardan foydalanish imkoniyati, talabalarining faolligi va shaxsiy o'rganishga ta'sirini ta'kidlaydi. Shuningdek, u ushbu platformalarni amalga oshirishda o'qituvchilar duch keladigan muammolarni hal qiladi va sinfda ularning salohiyatini maksimal darajada oshirish strategiyalarini taklif qiladi.

Tarix ta'limida onlayn platformalarning o'rni

1. Turli manbalardan foydalanish

Onlayn platformalar tarixiy hujjatlarga, multimedia kontentiga, akademik ma'lumotlar bazalariga va butun dunyo bo'ylab birlamchi manbalarga misli ko'rilmagan kirish imkonini beradi. Resurslarning bu xilma-xilligi o'quvchilarga tarixiy voqealar bo'yicha turli nuqtai nazarlarni o'rganishga imkon beradi, bu esa tarixni to'liqroq tushunishga yordam beradi. Google Classroom, Khan Academy va Coursera kabi platformalar an'anaviy va zamonaviy pedagogik yondashuvlarni qo'llab-quvvatlaydigan tuzatilgan tarkibni taklif etadi.

a. Asosiy manbalar va arxivlar

Raqamli arxivlar va ma'lumotlar bazalari talabalarga birlamchi manbalar, jumladan, ilgari kirish qiyin bo'lgan tarixiy matnlar, rasmlar, videolar va artefaktlar bilan ishlash imkonini beradi. Haqiqiy materiallar bilan shug'ullanish talabalarga tarixiy dalillarni tahlil qilish va voqealar haqida o'z talqinlarini shakllantirishda tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

b. Interaktiv multimedia

Matnga asoslangan manbalardan tashqari, onlayn platformalar tarixiy voqealarni jonlantiradigan interaktiv videolar, xaritalar va simulatsiyalarni taqdim etadi. Ushbu multimedia vositalari talabalarga murakkab tarixiy jarayonlar va vaqt jadvallari tasavvur qilish imkonini berib, faollikni oshiradi.

Onlayn platformalar o'qituvchilarga interaktiv va immersiv o'rganish tajribasini yaratishga imkon beradi. Munozara forumlari, viktorinalar va hamkorlikdagi loyihalar faol ishtirokni rag'batlantiradi va talabalarga an'anaviy ma'ruzaga asoslangan o'qitish mumkin bo'lmagan usullarda material bilan shug'ullanishga imkon beradi.

Tarixga oid viktorinalar, rolli o'yin stsenariyolari va simulyatsiya o'yinlari kabi o'yinlashtirilgan kontent talabalar motivatsiyasi va faolligini oshiradi. Ushbu elementlar tarixni o'rganishni yanada qiziqarli va o'zaro bog'liq qiladi, talabalarga ma'lumotni saqlashga va tarixiy voqealarning ahamiyatini tushunishga yordam beradi.

Ko'pgina onlayn platformalar talabalar o'rtasidagi hamkorlikni osonlashtiradi. Muhokama forumlari, guruh loyihalari va o'zaro baholash faoliyati g'oyalarni almashinuviga yordam beradi va tarixiy mazmunni chuqurroq tushunishga yordam beradi. Edmodo va Microsoft Teams kabi platformalar talabalar birgalikda ishlashlari, tarixiy talqinlarni muhokama qilishlari va muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishlari mumkin bo'lgan hamkorlik joylarini taqdim etadi.

Onlayn platformalarning eng muhim afzalliklaridan biri ularning shaxsiylashtirilgan ta'lim tajribasini taklif qilish qobiliyatidir. Talabalar o'z tezligida o'rganishlari, qiyin tushunchalarni qayta ko'rib chiqishlari va ehtiyojlariga

moslashtirilgan qo'shimcha manbalardan foydalanishlari mumkin.

Coursera va edX kabi platformalar o'rganish tajribasini moslashtirish uchun moslashuvchan o'qitish texnologiyalaridan foydalanadi. Bu vositalar o'quvchilar faoliyatini tahlil qiladi va topshiriqlarning qiyinligini moslashtiradi, zudlik bilan fikr-mulohazalarni taqdim etadi va o'quvchilarni tarixiy mazmunni o'zlashtirishga yo'naltiradi.

Khan Academy va UdeMy kabi platformalardagi mustaqil kurslar o'quvchilarga individual o'rganish tezligiga qarab rivojlanish imkonini beradi. Bu moslashuvchanlik tarix ta'limida ayniqsa muhimdir, bu erda mazmunning chuqurligi va kengligi juda katta farq qilishi mumkin.

Tarix ta'limida onlayn platformalarni integratsiyalash muammolari

Onlayn platformalarning aniq afzalliklariga qaramay, tarix ta'limida ulardan foydalanish bilan bog'liq muammolar mavjud. Bu qiyinchiliklar raqamli savodxonlik bo'yicha kamchiliklar, potentsial chalg'ituvchi omillar va ishonchli texnologiya infratuzilmasiga bo'lgan ehtiyojni o'z ichiga oladi.

O'qituvchilar ham, talabalar ham onlayn platformalarda samarali harakat qilish uchun ma'lum darajadagi raqamli savodxonlikka ega bo'lishlari kerak. O'qituvchilar ushbu platformalardan foydalanish bo'yicha o'qitilishi kerak va talabalar raqamli resurslarga kirish va tahlil qilish ko'nikmalariga ega bo'lishlari kerak. Maktablar va ta'lim muassasalari ushbu vositalardan samarali foydalanishni ta'minlash uchun raqamli savodxonlik dasturlariga sarmoya kiritishlari kerak.

Onlayn platformalardan foydalanish ba'zan chalg'itishga olib kelishi mumkin, chunki o'quvchilar dars davomida ta'limga oid bo'lmagan kontentga kirishlari mumkin. O'qituvchilar o'quvchilarning diqqatini o'rganish vazifalariga, masalan, o'quvchilar faolligi va faolligini kuzatish uchun o'rnatilgan kuzatuv vositalaridan foydalanishga qaratilgan strategiyalarni ishlab chiqishlari kerak.

Hamma talabalar ishonchli internet va qurilmalardan teng foydalanish imkoniyatiga ega emas, bu esa o'rganish imkoniyatlarida nomutanosiblikni keltirib chiqarishi mumkin. Ta'lim muassasalari ushbu nomutanosibliklarni hisobga olishlari va barcha talabalar uchun texnologiyadan teng foydalanishni ta'minlashga harakat qilishlari kerak.

Onlayn platformalarning integratsiyasi tarix o'qituvchilariga o'qitish amaliyotini yaxshilash uchun bir qator imkoniyatlarni taqdim etadi. Ushbu platformalar talabalarining tushunishini baholashning yangi usullarini taklif qiladi, loyihaga asoslangan ta'limni osonlashtiradi va fanlararo yondashuvlarni birlashtiradi.

Innovatsion baholash usullari- Onlayn platformalar turli baholash vositalarini taqdim etadi, jumladan viktorinalar, qisqa javobli savollar va tengdoshlar tomonidan ko'rib chiqilgan insholar. O'qituvchilar ushbu vositalardan o'quvchilar taraqqiyotini kuzatish, tezkor fikr-mulohazalarni bildirish va yuqori darajadagi fikrlash qobiliyatlarini baholash uchun foydalanishlari mumkin.

Loyihaga asoslangan ta'lim- Tarix o'qituvchilari loyihaga asoslangan o'rganishni osonlashtirish uchun onlayn platformalardan foydalanishlari mumkin. Misol uchun, talabalar virtual muzey eksponatlari, tarixiy simulyatsiyalar yoki o'zlarining tarixiy bilimlarini ijodiy va tanqidiy ravishda qo'llashni talab qiladigan tadqiqot loyihalari ustida ishlashlari mumkin.

Fanlararo ta'lim- Onlayn platformalar tarix o'qituvchilariga boshqa fanlar o'qituvchilari bilan hamkorlik qilish, tarixni geografiya, adabiyot va siyosat kabi fanlar bilan birlashtirish imkonini beradi. Ushbu fanlararo yondashuv talabalarga tarixiy voqealar va ularning kengroq ahamiyati haqida yaxlit tushuncha beradi.

Tarixni o'qitishda onlayn platformalarning kiritilishi tarixiy bilimlarni tarqatish va o'zlashtirish usullarini sezilarli darajada o'zgartirdi. Ushbu raqamli vositalar turli xil manbalardan, jumladan, birlamchi hujjatlar, multimedia kontenti va interaktiv o'quv tajribalaridan foydalanish imkoniyatini taqdim etadi, bu esa o'quvchilarning tarixiy voqea va jarayonlarni tushunishini chuqurlashtiradi. O'yin, hamkorlik va mustaqil o'rganish orqali talabalarning faolligini oshirish orqali onlayn platformalar tarix ta'limiga yanada dinamik va moslashuvchan yondashuvni ta'minlaydi.

Raqamli savodxonlik bo'yicha bo'shliqlar va texnologiyalardan tengsiz foydalanish kabi qiyinchiliklarga qaramay, onlayn platformalarning potentsial foydalari to'siqlardan ancha ustundir. O'qituvchilar ushbu platformalarni samarali integratsiya qilish uchun strategiyalarni qabul qilishlari kerak, bu esa o'quvchilarning nafaqat tarixiy

mazmun bilan shug'ullanishini, balki muhim tanqidiy fikrlash, tadqiqot va tahliliy ko'nikmalarni rivojlantirishini ta'minlashi kerak. Onlayn platformalarning pedagogik imkoniyatlaridan foydalangan holda, tarix ta'limi yanada interaktiv, inklyuziv bo'lishi va bugungi talabalarning raqamli o'rganish odatlariga mos kelishi mumkin.

Xulosa. Tarixni o'qitishda onlayn platformalarning pedagogik ahamiyatini inkor etib bo'lmaydi. Ushbu platformalar talabalarni o'tmish va uning hozirgi va kelajak bilan bog'liqligi haqida tanqidiy fikrlashga tayyorlaydigan boyitilgan, talabalarga yo'naltirilgan o'quv muhitini yaratish vositalarini taqdim etadi. Raqamli asrda ta'lim rivojlanishda davom etar ekan, onlayn platformalar tarixni innovatsion va mazmunli o'rganishni rivojlantirish uchun ajralmas bo'lib qoladi.

ADABIYOTLAR

1. Khan Academy. (n.d.). History lessons. Retrieved from <https://www.khanacademy.org>
2. Coursera. (n.d.). History courses. Retrieved from <https://www.coursera.org>
3. Edmodo. (n.d.). Collaborative learning tools. Retrieved from <https://www.edmodo.com>